

Cortinarius sulfurinus

Persiljespindling

Storsvampar, Basidiesvampar

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
A2c+3c+4c

Klass: Agaricomycetes, **Ordning:** Agaricales, **Familj:** Cortinariaceae, **Släkte:** Cortinarius (spindlingar), **Art:** Cortinarius sulfurinus - persiljespindling Quél. **Synonymer:** Cortinarius sulphurinus Quél., Cortinarius pelitnocephalus Rob.Henry, Cortinarius personatus M.M.Moser, Cortinarius fageticola Brandrud, Cortinarius sulfurinus ssp. fageticola, Cortinarius sulfurinus var. fageticola Brandrud, Cortinarius sulfurinus var. sulfurinus Quél., Cortinarius sulphurinus var. fageticola, Cortinarius sulphurinus var. sulphurinus Quél., luktlös persiljespindling

Kännetecken

Medelstor spindling med slemmig, beige-gul hatt och svag olivton mot kanten. På hattens mitt finns ofta mörkare plättar av velumrester. Foten är ljus gulgrön med avsatt, upp till 3 cm tjock, bulb. På unga exemplar bildar velumrester en smal grön-gul zon på bulbkanten, men som äldre blir zonen brun. Skivorna är grön-gula. Köttet är ljus gulgrönt. Sporer är 11,5-13 x 6,5-7,5 µm. KOH-reaktion på hatthud och snittyta i hatt och fot är negativ eller svagt ljusbrunt. Karaktäristiskt för persiljespindlingen är den egenartade lukten, som av grönsaker (persilja eller selleri). Ibland har persiljespindlingen en mörkare hatt och påminner då om kungsspindling, Cortinarius elegantior, men denna skiljer sig från persiljespindlingen genom obetydlig lukt, större sporer, avsaknad av grön-gula färger och får röd färg i fotbasens kött med KOH. Hattovansidan påminner om odörspindling, Cortinarius mussivus, som i barrskog kan växa sida vid sida med persiljespindlingen. Men odörspindlingen har fot utan bulb. I bokskog växer mullspindling, Cortinarius humolens, som skiljer sig från persiljespindling på sin blekare fot, vitaktiga kött, jordartad lukt och något mindre sporer.

Utbredning och status

Persiljespindlingen är en sällsynt art som är funnen från Skåne till Västernorrlands och Jämtlands län. De flesta fynden i Sverige är av barrskogformen, medan bokskogformen endast är funnen på några få lokaler i Skåne och Bohuslän. Nyligen visades att Cortinarius fageticola är en bokskogform av C. sulfurinus. Den avförs därför som art från rödlistan och behandlas som en form av persiljespindling. 25 kända aktuella lokaler i landet (2005). Det verkliga antalet lokaler i landet bedöms inte överstiga 1000, vilket motsvarar ungefär 2 000 genetiskt unika mycel (bedöms motsvara 20 000 individer enligt IUCN:s definitioner). Populationen bedöms ha minskat med 15 % över de senaste 50 åren, p.g.a. slutavverkning av äldre skog. Minskningen bedöms pågå fortlöpande. Arten är känd från Danmark, Norge och Finland samt i Syd- och Mellaneuropa, men verkar överallt vara relativt ovanlig. I Danmark och Norge är den rödlistad.

Ekologi

Persiljespindling bildar mykorrhiza med tall, gran och bok i ängsgranskog, kalktallskog och i ängsbokskog på kalkrik mark. Ibland förekommer den även under gran i blandskogar med stort inslag av t.ex. björk och asp. Vegetationen är vanligtvis av lågörttyp med t.ex. blåsippa, vispstarr och harsyra, ofta på torr eller frisk, mossrik mark, men ibland även i mossiga sluttningar med rörligt markvatten. I Skåne och Bohuslän är den funnen under bok på kalkrik mark. Tillsammans med persiljespindlingen, både i barr- och bokskog, kan andra ovanliga följearter påträffas, t.ex. violgubbe, korallfingersvampar och spindlingar av undersläktet Phegmacium. På de kända lokalerna uppträder som regel fruktkroppar bara på någon enstaka till ett par platser. Varje plats rymmer troligtvis en genetiskt unik svampindivid (genet) som kan fragmenteras till flera frilevande men genetiskt identiska mycel (rameter, motsvarar IUCN:s definition av individ). Fruktkropparna är kortlivade, medan markmycelet kan ha en lång livslängd, flera decennier och potentiellt kan leva lika länge som mykorrhizasvampens värdträd kontinuerligt finns på platsen.

Hot

Arten hotas främst av avverkning. Persiljespindlingen är särskilt känslig eftersom den är knuten till äldre, produktiv barrskog, d.v.s. en skogstyp som är en bristvara i skyddade områden i Sverige och som samtidigt försvinner i snabb takt genom slutavverkningar. Bokskogsformen av persiljespindlingen är inte hotad genom slutavverkningar, men kan vara hotad på andra sätt eller försvinna p.g.a. slumpfaktorer då den endast är funnen på en handfull lokaler. Andra hot är gödsling, s.k. vitaliseringsgödsling, av skogsmark som missgynnar en flera arter mykorrhizasvampar.

Åtgärder

Skyddet för äldre ört- och kalkrika barrskogar med trädkontinuitet måste öka. Likaså måste eventuella oskyddade bokskogar med persiljespindling få ett formellt skydd i form av biotopskydd eller naturreservat. Barrskogsområden med arten bör inte gallras eller plockhuggas om inte huggningen efterföljs av skogsbetet. En örtrik gallrad skog som inte betas utvecklar ofta en tät och hög fältvegetation, vilket starkt missgynnar artens fruktkroppsbildning. Vid en ev. plockhuggning (före skogsbete) bör uttaget främst ske av yngre och medelåldriga träd, medan äldre och gamla träd sparas.

Övrigt

Tidigare har persiljespindlingen varit uppdelad i två arter eller två variteter, *C. sulfurinus* resp. *C. fageticola* eller *C. s. var. fageticola*. Den förra är en barrskogsform och den senare växer i bokskog. Nyligen utförd DNA-sekvensering har dock visat att barr- och bokskogsformerna är helt identiska. Utländska namn – NO: Svovelslørsopp, FIN: Persiljaseitikki.

Naturvård

Konventioner: Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

- Bon, M. 1994. Svampar. En fälthandbok. Bonnier Alba, Stockholm.
- Brandrud, T.E., Lindström, H., Marklund, H., Melot, J. & Muskos, S. 1989. *Cortinarius*, Flora Photographica. Blad A25. Härnösand.
- Brandrud, T.E., Lindström, H., Marklund, H., Melot, J. & Muskos, S. 1998. *Cortinarius*, Flora Photographica. Blad D17. Härnösand.
- Moser, M. 1960. Die Gattung Phlegmacium. Die Pilze Mitteleuropas IV. Bad Heilbrunn.

Författare

Gillis Aronsson 2005.